

УДК© 37.013.83

© Луніна В. Ю., 2014

<http://orcid.org/0000-0003-0596-3546>

СКЛАДОВА ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ФАКТОР УСПІШНОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

В. Ю. Луніна

Комунальний заклад «Харківський центр дослідницько-експериментальної діяльності «Будинок учителя» Харківської обласної ради» (Харків, Україна)

E-mail: lunina_v@ukr.net

У статті обґрунтовано важливість визначення структурних компонентів творчого потенціалу вчителя та їх спрямування на розвиток особистості в умовах Центру освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти. Проведено аналіз наукової літератури з означеної проблеми, узагальнено погляди вчених на сутність, компоненти та розвиток творчого потенціалу педагога, що розглядається як специфічне інтегративне утворення. Особливу увагу приділено аналізу структурних складових творчого потенціалу вчителя, продемонстровано їхню залежність від розвитку здібностей особистості, висвітлено значення інструментальної та інформаційної складових для подальшого формування професійних умінь і творчої індивідуальності фахівця. Автор підкреслює важливість актуалізації різних сфер творчого потенціалу педагога в системі післядипломної педагогічної освіти. Визначено перспективи подальшого дослідження в напрямі вивчення шляхів та методів розвитку творчого потенціалу вчителя в умовах післядипломної освіти та конкретизації напрямів, форм, методів і засобів його формування.

Ключові слова: творчий потенціал особистості, творчий потенціал педагога, інтеграція структурних компонентів творчого потенціалу педагога, Центр освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти.

В. Ю. Лунина. Составляющая творческого потенциала как фактор успешности становления личности учителя в условиях последипломного педагогического образования. В статье обосновывается важность определения структурных компонентов творческого потенциала учителя и их направления на развитие личности в условиях Центра образовательных инноваций института последипломного педагогического образования. Проведен анализ научной

литератури, обобщены взгляды ученых на сущность, компоненты и развитие творческого потенциала педагога, который рассматривается как специфическое интегративное образование. Особое внимание уделено анализу структурных составляющих творческого потенциала учителя, продемонстрирована их зависимость от развития способностей личности, раскрыто значение инструментальной и информационной составляющих для дальнейшего формирования профессиональных умений и творческой индивидуальности специалиста. Автор подчеркивает важность актуализации различных сфер творческого потенциала педагога в системе последипломного педагогического образования. Определены перспективы дальнейшего исследования в направлении изучения путей и методов развития творческого потенциала учителя в условиях последипломного образования и конкретизации направлений, форм, методов и средств его формирования.

Ключевые слова: творческий потенциал личности, творческий потенциал педагога, интеграция структурных компонентов творческого потенциала педагога, Центр образовательных инноваций института последипломного педагогического образования.

Постановка проблеми. Сучасна українська система професійної освіти формується шляхом демократичних змін і реформ. Інноваційні процеси, що відбуваються в економічному й суспільному житті, поява нових цінностей і орієнтацій, зростання потреби в індивідуальній активності, самостійності, творчості кожної особистості ставлять перед сучасною освітою нові завдання.

Виникає необхідність удосконалення професійної підготовки вчителя в системі вищої та післядипломної педагогічної освіти, адже від педагога значною мірою залежить успішна реалізація інноваційних ідей. Прагнення до найвищих професійних і особистісних досягнень стає життєвим кредо для тих учителів, які мотивовані на безперервне підвищення власного професіоналізму як відповідної системної організації свідомості й найвищого рівня досягнень у педагогічній галузі, творчого потенціалу.

Актуальність проблеми дослідження спричинена особливостями професійної діяльності вчителів, що має важливе значення для успішного розвитку українського суспільства.

Аналіз літератури з проблеми дослідження (Є. Адакін [1], С. Гармаш [2], А. Лебедева [3], Н. Мартишина [4], І. Назаренко [5], В. Риндак [7], Г. Селевко [8], С. Щеглова [10]) показав, що творчий потенціал педагога є об'єктом уваги багатьох науковців; зокрема, вивчаються його сутність, складові, розвиток. Результати досліджень широко використовуються сьогодні як у науці, так і в повсякденному житті. Проте залишається недостатньо розробленим аспект, пов'язаний із аналізом структурних компонентів творчого потенціалу вчителя.

Мета цієї статті полягає у з'ясуванні сутнісних характеристик творчого потенціалу педагога шляхом аналізу наукової літератури з проблеми інтеграційного змісту цього поняття та визначення його структури в умовах Центру освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз психолого-педагогічної літератури дозволяє представити творчий потенціал як складову частину особистісного потенціалу, що демонструє можливість творчої реалізації людини в житті та конкретній діяльності (Г. Костюк, В. Моляко, Б. Теплов, Т. Третьак, Г. Полякова та інші).

У сучасних дослідженнях досить складно знайти судження, які спростовували б інтегративність та багатофакторність творчого потенціалу. З огляду на наявність цих властивостей проводиться характеристика структурних компонентів творчого потенціалу педагога у багатьох сучасних дослідженнях.

Запропонувавши власну концепцію формування творчої особистості та реалізації її творчого потенціалу, В. Моляко визначає творчий потенціал як інтегративну властивість особистості, що характеризує ступінь можливостей здійснювати творчу діяльність, готовність і здатність до творчої самореалізації та саморозвитку [6].

Ми згодні з рядом науковців (В. Моляко, Т. Третьак та інші), які вважають, що до структури творчого потенціалу особистості входять суто інформаційна та інструментальна складові; остання включає декілька підструктур, найважливішими серед яких є дві:

- 1) «інструмент» для розв'язування творчих задач відповідного рівня системної організації (прийоми, способи, стратегії конструктивного мислення);
- 2) «регулюючий інструмент», інтегрований з елементів мотиваційної та емоційно-вольової сфер, за допомогою якого забезпечується взаємодія підструктур творчого потенціалу.

Учені стверджують, що творчий потенціал особистості має триєдину структуру: інформація, обізнаність людини щодо можливих шляхів вирішення актуальної проблеми, наявність у неї необхідних знань є свого роду «будівельним матеріалом» для створення алгоритму розв'язання завдань дійсності; прийоми, методи, способи стратегії, необхідні для вирішення проблеми є так званим «інструментом»; мотивація, воля, впевненість людини у собі забезпечують її спрямованість на виконання необхідних дій. Кожна із цих складових творчого потенціалу є важливою для людини, для успішності її трудової діяльності.

Дослідження вчених свідчать, що творчий потенціал, у першу чергу, залежить від наявності та розвитку здібностей особистості, що безпосередньо чи опосередковано стосуються творчості. До них належать здатності інтелекту

Засоби навчальної та науково-дослідної роботи

(розумова активність у цілому, ініціативність і динамічність мислення, операції зі знаннями, здатність ставити перед собою задачі, концентрувати увагу на проблемі, а також здатність дивуватися, знаходити нове у звичайному і «знайомому»). Окрім того, творчий потенціал залежить від розвинутого мислення особистості (оригінальність, гнучкість, точність і швидкість мислення).

Важливим параметром у змісті творчого потенціалу є емоційно-вольові характеристики, що виражаються у натхненні та інтуїції, багатій уяві, нестандартному сприйнятті речей, здатності ризикувати. С. Гармаш вважає, що емоційно-вольові прояви, як і якості особистості, які стосуються відносин людини із соціумом (соціальна адаптація, соціальна відповідальність тощо), є вродженими й можуть розвиватися лише за наявності хоча б «зачатків» цих якостей в індивіда [2].

Людина розкривається саме у своїй професійній діяльності, де вона прагне проявити себе (якщо брати за основу, що розвинена особистість зі значним творчим потенціалом працюватиме не будь-де, а саме в тій галузі, що є найбільш цікавою для неї). Найважливішим показником прояву творчого потенціалу особистості є нове, що виявляється у процесі та результатах праці чи пізнавальної діяльності. Це стосується також питань розвитку творчого потенціалу вчителів в умовах Центру освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти.

Логіка нашого дослідження створює необхідність обґрунтування не тільки сутності творчого потенціалу педагога, але і його критеріїв та показників у системі безперервної педагогічної освіти.

Нами було проаналізовано роботи, у яких діагностичний інструментарій розроблявся з урахуванням вимог щодо обґрунтованості, репрезентативності, стійкості, правильності й точності, що забезпечує отримання надійної та достовірної інформації.

Численні дослідження у напрямі вивчення творчого потенціалу педагога вищої школи, учителя, вихователя підкреслюють його інтегративність, багатокомпонентність, динамічність, здатність до позитивного зростання у складі особистісної структури педагога. Так, у роботах А. Перевалової творчий потенціал представлений інтегративною якістю особистості, що відображає розвиток творчого мислення, пізнавальної самостійності та пізнавального інтересу. Є. Адакін розглядає творчий потенціал як інтегративну якість, що відбиває міру можливостей реалізації творчих здібностей і творчих сил особистості в реальній освітній практиці, орієнтованій на отримання принципово нових соціально значущих, самостійно вироблених умінь, навичок

і здатностей до дії та результату їхньої реалізації в тій чи іншій сфері професійної діяльності [1].

У деяких роботах творчий потенціал кваліфікується як сукупність біолого-фізіологічних показників (природні задатки, стан здоров'я), психічних властивостей (нестандартність мислення, здатність до самовдосконалення), професійних характеристик (працездатність, вибірковий інтерес до діяльності, захопленість справою), у результаті взаємодії яких виникають обдарованість і талановитість (А. Кочетов та інші дослідники).

Можна погодитися з тими дослідженнями, де творчий потенціал виступає як складна інтегральна особистісно-діяльнісна характеристика, притаманна людині, що включає в себе мотиваційний, інтелектуальний компоненти та компонент саморозвитку, в яких закладена сукупність особистісних якостей і здібностей, психологічних станів, знань, умінь і навичок, необхідних для здійснення особистістю творчої діяльності та досягнень високого рівня. Ряд науковців (Є. Дорофєєва, А. Перевалова, В. Риндак та інші) під творчим потенціалом розуміють також систему особистісних здібностей (винахідливість, уява, критичність розуму, відкритість до всього нового), які дозволяють оптимально змінювати прийоми дій відповідно до нових умов, та знань, умінь, переконань, що визначають результати діяльності (новизна, оригінальність, унікальність підходів суб'єкта до здійснення діяльності) і в підсумку спонукають особистість до творчої самореалізації та саморозвитку.

Педагогічний інтерес викликає така характерна риса творчого потенціалу, як наявність «запасу» творчих можливостей, що є умовою його подальшого розвитку та дозволяє особистості ефективно вирішувати нові проблеми (Н. Мартишина [4], В. Риндак [7] та інші).

Творчий потенціал учителя в роботах педагогів і психологів (С. Куценко, М. Белік та інші) виступає багатокомпонентним і багатофакторним явищем, яке представляє сплав знань та вмінь, особистісних і професійних якостей та здібностей, направлених на створення нового в педагогічній практиці, й зумовлює можливості майбутнього фахівця до творчої діяльності.

Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про те, що творчий потенціал особистості проявляється як складне інтегративне об'єднання природних і соціальних властивостей особистості педагога, що виражається у ставленні (позиції, настанові, спрямованості) людини до творчості (А. Матюшкін); систематизує реальні можливості, уміння й навички (Г. Піхтовніков, Л. Москвічева); базується на комплексі здібностей інтелекту, емоційних, вольових, поведінкових і несвідомих проявів за наявності відповідних стимулюючих, вирішальних умов середовища, особливо соціального (С. Гармаш [2]); визначає та підвищує рівень можливостей

особистості для привнесення нових методів, шляхів, способів та результатів у творчу діяльність, самоздійснення й самореалізацію (М. Колосова, І. Мартинюк, В. Овчинников та інші); спрямовує особистість на нетрадиційне вирішення протиріч об'єктивної реальності (Е. Колеснікова); є необхідною умовою самовизначення людини як суб'єкта творчості (С. Евінзон).

Е. Юдін акцентує увагу на актуалізації різних сфер творчого потенціалу вчителя в системі післядипломної педагогічної освіти. Науковець визнає одним із головних досягнень у межах діяльнісного підходу сформованість продуктивного напрямку (психологія дії, вивченню якої підпорядковуються сенсорні, перцептивні, предметні, виконавські, мнемічні, розумові, афективні та інші дії), а також структурні компоненти діяльності (мотиви, цілі, завдання, способи виконання та умови здійснення).

В. Іванченко підкреслює, що творчий потенціал педагога насамперед є інтеграційною характеристикою особистості, яка включає настанову на актуалізацію мотиваційної та рефлексивної сфер діяльності; це виражена потреба в постійному саморозвитку, самоактуалізації для виходу на новий професійний рівень шляхом генерації, продукування нових концептуальних ідей, задумів та їхньої реалізації в інноваційних проектах, програмах додаткової освіти. Творчий потенціал педагога додаткової освіти в більш вузькому сенсі – це багаторівнева динамічна структура, яка проявляється у взаємодії мотиваційного, ціннісно-сміслового, когнітивного, діяльнісно-рефлексивного компонентів творчої педагогічної діяльності.

Досить близьким є визначення компонентів творчого потенціалу в дослідженнях І. Савельєвої та інших науковців, котрі виокремлюють мотиваційний (мотиви професійної та навчальної діяльності, самооцінка, задоволеність власними досягненнями); когнітивний (глибина і міцність знань, уміння аналізувати, висувати й обґрунтовувати оптимальний варіант рішення, бачити в завданні протиріччя, створювати просторові образи та оперувати ними, володіння прийомами їхнього створення); креативний (здатність до неординарних асоціацій, здатність із легкістю генерувати ідеї, висувати велику кількість ідей, знаходити результат, що характеризується новизною) компоненти.

У деяких роботах (Ю. Кучерява, Л. Мещерякова, С. Щеглова [10] та інші) визначено ряд компонентів творчого потенціалу студентів (мотиваційно-цільовий, змістовний, операційно-діяльнісний, рефлексивно-оцінний), а також критерії його розвитку (показники творчої активності особистості, пізнавальної самостійності та креативних здібностей).

Великого значення у визначенні структури творчого потенціалу педагога вчені надають розумінню ним специфіки творчості у своїй професійній сфері як

наявності відповідно орієнтованого педагогічного світогляду. У якості складових такого світогляду виступає досить широке коло знань. Це можуть бути педагогічні концепції, авторські школи, які вбачають творчість провідною компонентою професійної діяльності вчителя, наукові галузі, пов'язані з проблемою творчості (креативна педагогіка, креативна психологія, креативна психопедагогіка тощо).

У своєму дослідженні ми використали концепцію Р. Серьожникової, О. Краснової та інших науковців, які вважають, що формування творчого потенціалу фахівця в процесі професійної підготовки ґрунтується на системно-наукових знаннях, спеціальних навичках, комплексних уміннях, досвіді в галузі спеціальних наук та методах, які дозволяють вирішувати завдання більш продуктивно. Сюди ж можна включити творчий педагогічний досвід, педагогічний інструментарій, що сприяє творчому вирішенню професійних завдань, ерудицію, загальнокультурну та предметну компетентність педагога.

У дисертаційній роботі О. Краснової обґрунтовано й розроблено критерії готовності майбутнього вчителя до творчості у взаємодії з інформацією, що в сукупності відображають структуру творчого потенціалу особистості на стадії її формування. До цих критеріїв віднесено:

- 1) сформованість основ інформаційних знань (знанневий компонент творчого потенціалу);
- 2) сформованість сукупності інструментальних та аналітичних умінь (процесуальний компонент творчого потенціалу);
- 3) сформованість мотиваційної спрямованості на творчість у взаємодії з інформацією (мотиваційний компонент творчого потенціалу).

Педагогічний інтерес становить також дисертаційне дослідження О. Дорофєєвої, присвячене розвитку творчого потенціалу як інтеграції у студентів на факультативних заняттях із предметів гуманітарного циклу. Автор виокремлює три компоненти творчого потенціалу особистості:

- мотиваційний (усвідомленість мети діяльності; інтерес до процесу творчої діяльності, прагнення до успіху при вирішенні творчих дослідницьких завдань; рівень пізнавальних інтересів, потреб і прагнень; прагнення до лідерства в творчій діяльності, до особистісного престижу; прагнення до самоосвіти, самовдосконалення, пошуку додаткової інформації, знань; прагнення до спілкування, до підтримання контакту; прагнення до творчих досягнень, бажання бути інтелектуально розвиненішим; прагнення підвищити свій соціальний статус, бажання користуватися визнанням і повагою);

- інтелектуальний (гнучкість, оригінальність, нестандартність мислення; критичність розуму, здатність до оціночних суджень; здатність генерувати нові ідеї, винахідливість; здатність до самостійного переносу раніше засвоєних

Засоби навчальної та науково-дослідної роботи

знань і вмінь, методів наукового пізнання в нову ситуацію, здатність по-новому поглянути на звичне, побачити незвичайне в звичайному; вміння бачити альтернативу та способи вирішення творчих завдань; комбінування й перетворення відомих засобів для нових вирішень проблеми; створення оригінальних способів вирішення при популярності інших; здатність до творчої діяльності);

- самоорганізаційний (здатність до планування, прогнозування своєї діяльності; здатність до самооцінки, самоаналізу, рефлексії; вміння долати труднощі в навчанні, доводити справу до кінця; здатність до самоактуалізації; здатність до саморозвитку).

Ми підтримуємо думку Г. Марданової про те, що до складу творчого потенціалу особистості як інтегративної характеристики входить синтез творчої активності та можливого рівня готовності людини до саморозвитку, де поєднуються вікові та індивідуальні особливості.

Л. Єлагіна, С. Гармаш, Д. Горбачова підкреслюють, що у процесі нарощення творчого потенціалу через активну діяльність виникає дедалі більша потреба в творчій самореалізації та саморозвитку [2]. Цей процес розгортається по спіралі: потенціал реалізується шляхом зусилля, спрямованого на досягнення, до того недосяжного, на устремління до перевищення себе. Таким чином, людина одночасно проявляє творчий потенціал і нарощує його.

Деякі дослідники, зауважуючи наявність таких характеристик, звертають увагу на ціннісну природу як творчості, так і творчого потенціалу. Як вважає Н. Мартишина, процес опису та подання ціннісної картини світу може здійснюватися за допомогою констатації, перенесення в нову реальність та інтерпретації [4]. Педагог здатний і посилювати значення відомих раніше цінностей, і формувати нові ціннісні установки. Цьому сприяють аксіологічні показники творчого потенціалу вчителя.

Численні дослідження свідчать про наявність у структурі творчого потенціалу педагога творчих здібностей. Н. Мартишина відносить до них: генерування ідей, створення нестандартних композицій зі стандартних елементів, поєднання традиційного та інноваційного, аранжування й деталізація висловлених раніше ідей і попереднього досвіду, здатність знаходити позиції зближення в несхожих явищах і позиції розбіжності в явищах схожих, свобода асоціацій, бачення незнайомого у знайомому, виявлення прихованого задуму, осмислення педагогічних явищ, здатність до педагогічної імпровізації, творчі здібності в комунікативній сфері, здатність включати учнів, студентів, педагогів в умови післядипломної освіти у вирішення завдань креативного характеру, продуктивне використання «ефекту дзеркал» (відображення

творчості педагога у творчості вихованця та творчості вихованця у творчості педагога), частота, чіткість, емоційна насиченість і тривалість творчої уяви, відмова від безперспективних творчих рішень і стимулювання нового творчого пошуку, рефлексія, досконала мова тощо.

Ми поділяємо думку Н. Мартишиної, що творчий потенціал учителя постає як динамічна особистісна структура, яка виступає основою творчої самореалізації суб'єкта педагогічної діяльності. Домінантою його змісту є визнання і прийняття творчості як життєвої цінності та професійної необхідності; характер збільшень визначений ідеалами творчості, обраними на основі досвіду творчого самовизначення та прийнятими до реалізації. У різноманітті своїх проявів творчий потенціал педагога пов'язаний з його світоглядною позицією, інтелектуальною сферою, сукупністю дієвих настанов і пріоритетів.

Приєднуючись до більшості вчених, ми виходимо з того, що творчий потенціал педагога, як і процес його формування в умовах післядипломної освіти, потрібно розглядати як досить специфічну і складну структуру, що має охоплювати різнобічні компоненти, елементи структури та їхні зв'язки.

Ми приймаємо точку зору деяких авторів стосовно того, що критерії творчого потенціалу вчителя мають бути співвіднесені з його компонентами, а саме: осмислення і прийняття ціннісної природи самої творчості; визнання творчого характеру педагогічних цінностей; наявність творчих ідеалів та образів-орієнтирів у житті і в професії – із ціннісним компонентом; знання про людину, особистість, її креативність, знання специфіки педагогічної творчості, творчо орієнтований педагогічний кругозір – із когнітивним компонентом; розвинені творчі здібності, творче володіння педагогічним інструментарієм – із діяльнісним компонентом.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, з'ясування сутнісних характеристик творчого потенціалу педагога дозволило розглядати його розвиток в умовах Центру освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти в якості цілісного, багатоструктурного інтегративного утворення, що відповідає меті, принципам і завданням особистісного становлення педагога під час отримання післядипломної освіти, яка має передбачати активізацію інтелектуального, емоційно-чуттєвого і вольового розвитку особистості. При цьому творчий потенціал несе в собі генетичні та фізіологічні характеристики, внутрішню енергію як можливість самоактуалізації особистості й зовнішній вплив середовища, навчання та виховання.

Подальше дослідження творчого потенціалу вчителя в умовах Центру освітніх інновацій інституту післядипломної педагогічної освіти полягає у

вивченні шляхів та методів його розвитку, а також у конкретизації напрямів, форм, методів і засобів формування його структурних компонентів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Адакин Е. Е. Теория и методика развития творческого потенциала студентов вуза : дисс. ... д-ра пед. наук : [спец.] 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Адакин Евгений Евстафьевич ; Кемеров. гос. ун-т. — Кемерово, 2006. — 505 с.
2. Гармаш С. А. Развитие творческих способностей студентов у учебно-воспитательной деятельности / С. А. Гармаш // Філософські та психолого-педагогічні засади управління : зб. наук. праць ДонДУУ. — Донецьк : ДонДУУ, 2007. — Т. 6, вип. 3. — С. 180–184.
3. Лебедева А. В. Содержание и структура творческого потенциала личности [Электронный ресурс] / А. В. Лебедева // Междисциплинарные исследования в науке и образовании. — 2012. — №1. — Режим доступа : www.es.rae.ru/mino/159-1230.
4. Мартишина Н. В. Становление творческого потенциала личности педагога : моногр. / Н. В. Мартишина. — М. : Изд. дом Рос. акад. образования ; Моск. психол.-соц. ин-т, 2006. — 264 с.
5. Назаренко І. М. Творчий потенціал особистості [Електронний ресурс] / І. М. Назаренко. — Режим доступу : <http://intkonf.org/nazarenko-im-tvorchiy-potentsial-osobistosti-zmist-ta-struktura>.
6. Психологічне дослідження творчого потенціалу особистості : моногр. / наук. кер. авт. кол. В. О. Моляко ; АПН України, Інститут психології ім. Г. С. Костюка. Лабораторія психології творчості. — К. : Педагогічна думка, 2008. — 207 с.
7. Риндак В. Г. Безперервна освіта і розвиток творчого потенціалу вчителя (теорія взаємодії) : моногр. / В. Г. Риндак. — М. : Педагогічний вісник, 1997. — 244 с.
8. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий : в 2-х т. / Г. К. Селевко. — М. : НИИ школьных технологий, 2006. — (Серия «Народное образование»). — Т. 2. — 816 с.
9. Словарь синонимов русского языка : практический справочник / под ред. З. Е. Александровой. — М. : Русский язык, 2011. — 585 с.
10. Щеглова С. Н. Педагогические условия развития творческого потенциала студентов младших курсов педагогического вуза : автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / С. Н. Щеглова ; Москов. гуманитар. ун-т. — М., 2006. — 20 с.

ABSTRACT

**THE COMPONENT OF TEACHER CREATIVE POTENTIAL
AS A FACTOR OF TEACHER'S PERSONALITY SUCCESSFUL FORMATION
IN FRAMES OF POSTGRADUATE TEACHER EDUCATION**

V. Y. Lunina

*Municipal Institution "Kharkiv Center of Research and Experimental Activity
'Teacher's House' of Kharkiv Regional Council" (Kharkiv, Ukraine)*

E-mail: lunina_v@ukr.net

Statement of the problem and its connection to important scientific or practical tasks. Modern Ukrainian system of professional education is formed through democratic and economical changes and reforms. Innovative processes that happen in economic and social life, new values and orientations, a growing need in the individual activity, independence, creativity of an individual, pose new tasks for the system of teacher education.

Changing and upgrading become necessary at the professional training in high school and postgraduate education for a teacher which plays a great role for further successful achievements of new educational ideas. The desire of teachers to the highest pedagogical and personal achievements turns into a challenge for those of them who are motivated to constant increase their own professionalism as appropriate systemic organization of consciousness and the human mind, also as the highest level of achievements in the pedagogical field, creativity.

Analysis of final researches and publications, concretizing the undefined parts of the main problem. Literature analysis of the researching problem (E. Adakin, S. Garmash, A. Lebedeva, N Martyshuna) shows that teacher creative potential is object of attention for many scientists who examine its essential, components, development.

Results of such researches are widely used both in the science also in daily lives.

Formulation of the main purpose (defining of the task). The purpose of this article is definition of the teacher's creative potential with analysis of literature consideration of this problem in frames of the Center for Educational innovation of the Institute for Postgraduate Education.

Elaboration issues. G. Kostuk, V. Molyako, B. Teplov, T. Tretyak and others investigated general questions of creative abilities of the individual. We agree with the most scientists who consider the structure of creative potential as a structure with information and instrumental components.

Researches of scientists demonstrate that creative potential depends on the development of teacher's personal skills directly concerning creativity.

According to some scientists, particularly S. Garmash the important parameter is emotional characteristic that is expressed in intuition, full imagination and risk so on.

Засоби навчальної та науково-дослідної роботи

In other papers scientists discover the essence of creative activity of the personality, distinguish traits, which belong to creative individuals, consider characteristics of creativeness and stages of creative process.

Pedagogy is also interested in a reserve of creative potential for further development (N. Martyshyna, V. Rindak).

In some papers (Y. Kucheryava, L. Mesheryakova) were defined the line components of student creative potential (purpose motivational, substantial, activity, reflexive).

Also we accept the point of some authors who correlate criteria's of teacher creative potential with its components.

Summary and the prospects of further investigations in this issue. So definition of essential characteristic of teacher creative potential allows us to consider their development in frames of the Center for Educational innovation of the Institute for Postgraduate Education

Prospects of further investigation in frames of the Center for Educational innovation of the Institute for Postgraduate Education is based on studying of ways and methods of their development and specification of directions.